

Kıbrıs'a yerleşen T.C. uyruklular

MEHMET KIRAL

B BARIŞ Harekatı'nı müteakip yıllarda Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne yerleşen T.C. uyrukluların sayısı, yaklaşık 40-45 bin kişidir. Yerleşenlerin büyük bir kısmı, KKTC nüfusunu takviye etmek amacıyla uygulanan program çerçevesinde Anadolu'nun kırsal kesimlerinden gelmişlerdir.

Anavatan'dan gelen bu nüfus, yoğun olarak Karpaz bölgesine yerleştirilmekle birlikte, bir bölüm göçmen de diğer kazalara bağlı olan köylere yerleştirilmişlerdir. Barış Harekatı sırasında Kıbrıs'lı Rumların boşalttığı köylerin bazılarında sadece T.C. uyruklu Türkler yerleştirilmiş, bazılarına ise güneyden göç eden Kıbrıslı Türklerle beraber T.C. uyruklular yerleştirilmiştir.

T.C. uyruklu Türklerin yerleştirildiği köyler ek'teki listede verilmiştir.

Kıbrıs'lı Türklerle T.C. uyruklu Türklerin kültürel yapısını incelediği zaman bu iki halk arasında belirgin farklar olduğu görülmektedir. Önce Kıbrıs'lı Türklerin kültürel yapısına bakılacak olursa; Anadolu'dan gelen bu toplumun dört asır gibi çok uzun bir süre değişik idareler altında ve Rum-Ortodoks toplumu ile iç içe yaşaması, zaman içinde yaşam tarzlarında bazı değişmelerin olmasına neden olmuştur. Dolayısıyla özde aynı olan, ancak değişik ortamlarda uzun süre yaşayan bu iki toplum, birbirine adapte olmakta zorluk çekmişlerdir.

Yerleştirmenin, gelen halkın özellikleri göz önüne bulundurularak yapıldığından söz edilemez. Belirgin meslek sahibi olmayan bu halk, savaş sonrası karmaşası içinde kendi alıştıkları çevre koşullarına uymayan yerlerde iskan edilmişlerdir.

Devlet, Türkiye'den gelen bu halkı

Rumlar'dan kalan evlerde iskan etmiş; geçimlerini sağlayabilmeleri için de bölgenin özelliklerine göre çiftçilik ve hayvancılık yapmaları için arazi tahsis etmiş ve para yardımıyla bulunmuştur.

Gelen bu halkın bir kısmı bir süre sonra çevreye ve yaşam tarzına ayak uyduramadıkları için bir kısmı ise maddi kazanç sağlamak amacıyla tahsis edilen ev ve arazileri "hava parası"na satarak geri memleketlerine dönmüşlerdir.

Geri dönmeyenler

Kalanları ise iki gruba ayırabiliriz:

1. Tümüyle T.C. uyruklulardan oluşan köylerde yaşayanlar,
2. Kıbrıs'lı Türklerle birlikte yaşayanlar.

Birinci gruba girenler; Anadolu'nun değişik köylerinden gelmekle birlikte, adet ve alışkanlıklar yönünden birbirlerine benzemektedirler. Bu nedenle, gerek yaşayış tarzı, gerekse alışkanlıklar yönünden belirgin değişikliklere uğramışlardır. Daha önce de bahsedildiği gibi hayatlarını çiftçilik ve hayvancılık yaparak sürdürmektedirler.

İkinci gruba girenler ise; önemli değişimler geçirmişlerdir. İç içe yaşadıkları Kıbrıs'lı halkın birçok özelliklerini almışlardır. Kıbrıs'ta ilk eğitim zorunluluğu ve memleketin küçük oluşu nedeniyle denetimin kolay olması sonucunda Kıbrıs'ta okur-yazar oranı % 90'ın üzerindedir. Halbuki gelen halkın okur-yazar oranı oldukça düşüktür. Birlikte yaşamın bir sonucu olarak bu toplumun çocukları da düzenli bir şekilde okula devam etmekte ve onlardan oluşacak nesilde okur-yazar oranı yükselmiş olacaktır.

T.C. uyrukluların giyimi de yerli halkın giyiminden farklılıklar göstermekte idi. Halbuki yerli halkın giyimi

Barış Harekatı'nı müteakip yıllarda Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne yerleşen T.C. uyrukluların sayısı, yaklaşık 40-45 bin kişidir. Yerleşenlerin büyük bir kısmı, KKTC nüfusunu takviye etmek amacıyla uygulanan program çerçevesinde Anadolu'nun kırsal kesimlerinden gelmişlerdir.

Mehmet Kiral, Kıbrıs Türk Turizm İşletmeleri eski Genel Müdürü olup, Doğu Akdeniz Üniversitesinde öğretim görevlisidir.

uzun yıllar İngiliz idaresindeki yaşamının etkisi ile ve dış dünyayla olan ilişkiler nedeniyle tamamen Avrupa standartlarındadır. Kanna olarak yaşanan bu köylerde, gelen halkın giyimi de yerli halkın giyimine benzemeye başlamıştır. Birçok kadın artık şalvar giymemeye ve onun yerine çok tutucu olanlar pantolan giymeye başlamışlardır. Kıbrıs'ta doğanlar ve bugün gençlik çağlarına girmiş olanlarda bu değişim çok daha somut olarak görülmektedir. Bunun önemli nedenlerinden biri de; gelen ailelerin kadınlarının da aile bütçesine katkı sağlamak amacıyla evlerde temizlikcilik yapmaları ve yerli ailelerin içerisine girerek, yerli aile yapısını daha yakından tanımalarıdır.

Yerli halkla evlenmeler artıyor

Bu aileler, kızlarını ve oğullarını her ne kadar kendi aralarında evlendirmeyi tercih etseler de, birçok genç yerli halkın gençleri ile evlilikler yapmaktadır. Bu da doğal olarak yerli gelenek ve göreneklerin, gelen ailelere daha sürtle geçmesini sağlamaktadır. Özellikle "hareket" sonrasında gelen birçok bekar genç, yerli genç kızlarla evlilikler yapmışlardır. Kıbrıs'ta, Anadolu'daki durumun tam tersine yeni evli çift üzerinde söz sahibi olmaktadır. Yeni evli çift, en fazla kızın ailesi ile yakın ilişki içinde olmaktadır. Bu da aileye giren Türkiye'li gencin Kıbrıs'lı aile yapısına daha kolay uyumunu sağlamaktadır.

Şive değişiyor

Gelen halkın şiveleri de değişim göstermektedir. Her ne kadar gelenler, tam bir Kıbrıs şivesiyle konuşmasalar bile, konuşmalarında Kıbrıs şivesini de hissetmek mümkündür. Bunun yanında burada yetişenlerde bu çok daha somut bir şekilde hissedilmektedir.

Göçmenler Kıbrıs'a işportacılığa soktu

Buraya kadar değindiklerimiz, gelenlerin yerli halka uyumu ve çevreye adaptasyonu ile ilgili idi. Ancak bunun yanında gelen halkın da yerli halk üzerinde bazı değişimlere neden olduğunu gözardı etmememiz gerekir. Gelen halkın

tarımıyla uğraşmayan kesimi ise daha fazla düz işçilik isteyen işlerde uğraşmaktadırlar. Bunların bir kesimi de işportacılık olayını Kıbrıs'a getirmişlerdir. Beş-altı yıl öncesine kadar Lefkoşa'da işportacı görmek mümkün değildi, bugün bunlara bol bol rastlanmaktadır.

Sonuç

Özetlemek gerekirse; köylerde yerli halkla gelen halk arasında bir uyum sağlanmışsa da şehirlerde bunu söylemek mümkün değildir. Bunun gelen halkla şehirlerde yaşayan yerli halkın sınıf farklarından kaynaklandığı söylenebilir (Türkiye'deki köylerden şehirlere doğru yaşanan göçte olduğu gibi). Bu konuda detaylı istatistik veri tedariki, özellikle siyasi nedenlerden dolayı mümkün değildir. □

TABLO : 1

T.C. UYUKLULARIN YERLEŞTİRİLDİĞİ KÖYLER

LEFKOŞA BÖLGESİ	MAGOSA BÖLGESİ	GİRNE BÖLGESİ
Erdemli	Arıdamı	Bahçeli
Gayretköy	Bafra	İlgaz
Mevlevi	Boltaşlı	İncesu
Serhatköy	Derince	Kayalar
Şahinler	Dipkar paz	Kaynakköy
Yuvacık	Dört yol	Sadrazamköy
Yuvacık	Gelincik	Yeşiltepe
Karma Köyler	Güvercinlik	Karma Köyler
Değirmenlik	Kalecik	Esentepe
Haspolat	Kaplıca	Karşıyaka
	Korkuteli	Geçitköy
	Köprü	
	Maltepe	
	Pamuklu	
	Sazlıköy	
	Tirmen	
	Turnalar	
	Türkmerköy	
	Ulukışla	
	Yamaçköy	
	Yarköy	
	Zeybekköy	
	Karma Köyler	
	Tuzluca	
	Küçük Erenköy	
	İncirli Tatlısu	

Aileler, kızlarını ve oğullarını her ne kadar kendi aralarında evlendirmeyi tercih etseler de, birçok genç yerli halkın gençleri ile evlilikler yapmaktadır. Bu da doğal olarak yerli gelenek ve göreneklerin, gelen ailelere daha süratle geçmesini sağlamaktadır.